

NOTA

Betreft: Syntheseverslag van de plenaire zitting ¹
 - Brussel, 27-28 februari 2003

I. Debat over de amendementen op de artikelen 1 tot en met 4 van de ontwerp-grondwet

Artikel 1

1. Voorzitter Giscard d'Estaing presenteerde de binnengekomen amendementen en wees erop dat, geheel volgens de verwachtingen, artikel 1 en ook artikel 2 aanleiding hebben gegeven tot veel wijzigingsvoorstellen. Artikel 1 is namelijk de plaats waar de Unie wordt omschreven en het vormt het ankerpunt voor de gehele constructie. De voorzitter herinnert eraan dat bij het verdrag een grondwet wordt ingesteld. De inhoud van de besproken tekst is een grondwet, maar deze grondwet neemt de juridische vorm aan van een verdrag want, in tegenstelling tot wat bij een nationale grondwet het geval is, zijn de aan de Unie verleende bevoegdheden afkomstig van de staten die het verdrag sluiten. De voorzitter deelt mee dat het Praesidium bereid is dit punt door een betere formulering te verduidelijken als de Conventie dit wenst. Maar omdat artikel 1 al integraal deel uitmaakt van de grondwet, hoeven de hoge verdrag-sluitende partijen er niet nogmaals in te worden vermeld. Zij komen in de preambule te staan.
2. Wat betreft de definitie zelf van de aard van de Unie stelt de voorzitter vast dat deze voor een groot aantal leden van de Conventie te bescheiden is, terwijl evenveel, zo niet meer andere leden bezwaar maken tegen de term "federaal".

¹ Het verbatim van de plenaire zitting is te vinden op:
 <http://european-convention.eu.int>

3. De voorzitter stelt eveneens vast dat verscheidene leden zich hebben uitgelaten over de naam van het onderwerp van de grondwet. Uit deze eerste peiling blijkt een voorkeur voor de benaming "Europese Unie". De voorzitter stelt niettemin voor om op dit punt terug te komen wanneer het gehele ontwerp van het Constitutioneel Verdrag bekend zal zijn.
4. Er nemen veel leden deel aan het debat (zie bijgevoegde lijst):
- een aantal leden wenst in artikel 1 meer naar voren te laten komen dat het besluit om een Unie in te stellen voortvloeit uit de wil van de lidstaten en de volken van Europa. Zij stellen voor de vermeldingen "hoge verdragsluitende partijen" en "verdrag" in artikel 1 op te nemen. Een groot aantal leden is daarentegen tevreden met het gebruik van het woord "grondwet";
 - een groot aantal leden verwerpt het gebruik van de uitdrukking "op federale wijze". Zij vinden dat deze uitdrukking voorbij gaat aan de hedendaagse werkelijkheid en dus per land anders zou kunnen worden uitgelegd. Even zovele andere leden steunen daarentegen de voorgestelde formulering die zij passend vinden en een goede weergave van de realiteit van de Europese Unie. Bepaalde leden stellen alternatieve definities voor zoals "federatie van Natiestaten", die volgens hen de Europese werkelijkheid beter weergeven en waarschijnlijk tot een bredere consensus zullen leiden. Andere leden stelden voor om het begrip "federale wijze" te vervangen door "supranationaal" of "communautair";
 - verscheidene leden betreuren het dat de woorden "een steeds hechter verbond" niet meer in de door het Praesidium gepresenteerde ontwerp voorkomen. Zij herinneren eraan dat deze woorden in de oprichtingstekst van de Europese Gemeenschap (Verdrag van Rome) stonden en sindsdien altijd gehandhaafd waren. De voorzitter beraadt zich over de handhaving ervan en vraagt zich af of deze formulering niet het gewenste effect heeft bereikt nu deze grondwet is opgesteld;
 - zeer veel leden zijn gehecht aan de naam "Europese Unie" die bij het brede publiek goed bekend is. Zij wensen dat deze naam wordt behouden en opgenomen in de definitieve tekst;

- verscheidene leden wensen aan de symbolen van de Unie (bijvoorbeeld volkslied, vlag, motto, munt, feestdag) aandacht te besteden in een extra artikel of alinea. De voorzitter vindt een dergelijke bepaling interessant maar benadrukt dat de Conventie zich eerst dient uit te spreken over de exacte inhoud van de voorgestelde symbolen (in het bijzonder het volkslied);
- veel leden pleiten ervoor het in lid 2 van artikel 1 genoemde begrip nationale identiteit verder uit te bouwen door de toevoeging van aanvullende termen (structuren, aard en fundament van de staatsvormen van de lidstaten);
- een aantal leden stelt voor het woord "volkeren" te vervangen door "burgers" of dit laatste woord toe te voegen aan het huidige lid 1 van artikel 1. De voorzitter wijst op het semantische verschil tussen beide begrippen;
- een aantal leden stelt voor om al in het eerste artikel te bepalen dat een lidstaat uit de Unie kan treden, in uitzonderlijke omstandigheden en volgens een uitzonderlijke procedure. De voorzitter stemt in beginsel in met een dergelijk artikel, maar acht het beter op zijn plaats in de slotbepalingen van de grondwet.

Artikel 2

5. De voorzitter stelt vast dat ook artikel 2 zeer veel reacties heeft losgemaakt. Ten aanzien van dit artikel onderscheidt hij twee belangrijke soorten vragen:
- het eerste soort heeft betrekking op de definitie en de inhoud van de genoemde waarden. De voorzitter vestigt de aandacht van de Conventie op een punt dat volgens hem van bijzonder belang is. Bij het lezen van artikel 2 mag niet worden vergeten dat het in nauw verband staat met artikel 45 van de grondwet, waarin de procedure staat voor de schorsing van de lidmaatschapsrechten van de Unie ingeval een lidstaat de beginselen en waarden van de Unie schendt. Hij herinnert eraan dat in het huidige verdrag een vergelijkbaar verband bestaat tussen de artikelen 6 en 7 VEU. Worden in artikel 2 waarden opgenomen zoals "gelijkheid" of "solidariteit" zonder dat zij juridisch degelijk gedefinieerd zijn, dan kan dit ertoe leiden dat er tegen lidstaten een ongefundeerde procedure wordt ingeleid;
 - een tweede soort vragen betreft de eventuele invoering van een verwijzing naar godsdienst. De voorzitter stelt vast dat een beduidend aantal wijzigingen in deze richting gaat. De voorgestelde formuleringen lopen uiteen, maar de algemene strekking ervan is duidelijk. De voorzitter zegt dat het Praesidium ook een dergelijk debat heeft gevoerd alvorens tot de conclusie te komen dat, als er een verwijzing moet worden opgenomen waarin de bijdrage van de godsdiensten aan de Europese beschaving wordt erkend, deze verwijzing meer op haar plaats zou zijn in de preambule dan in het corpus van de grondwet. Ook wijst hij erop dat het Praesidium bereid is om, in de constitutionele architectuur, de inhoud van verklaring nr. 11 van Amsterdam op te nemen, waarin wordt verwezen naar de eerbiediging van de status van de kerken en de religieuze en niet-confessionele verenigingen, en bereid is te overwegen om in de titel van de grondwet over het democratische leven in de Unie een vermelding op te nemen van de bijdrage van deze kerken en verenigingen;

- wat het eerste door de voorzitter aangestipte punt betreft dringen veel leden aan op een aanvulling van de lijst van waarden in artikel 2, met name door de toevoeging van "gelijkheid" of "gelijkheid van mannen en vrouwen". Anderen zeggen tevreden te zijn met de huidige formulering. Sommige leden menen dat de formulering van de tweede zin ("De Unie wil een vreedzame samenleving zijn waar tolerantie, rechtvaardigheid en solidariteit heersen") doelstellingen verwoordt en dus niet in dit artikel thuishoort. Deze zin zou beter tot zijn recht komen in de preambule;
- het debat over de eventuele opneming van een verwijzing naar de godsdienstige waarden is geanimeerd. Vele leden pleiten voor een dergelijke verwijzing in artikel 2. Zij achten een dergelijke vermelding noodzakelijk om de grondslagen van de in het artikel vermelde gemeenschappelijke waarden in herinnering te brengen. Deze leden vinden dat het mogelijk moet zijn om tot een formulering te komen die voor niemand discriminerend is. Er worden uiteenlopende formuleringen voorgesteld. Even zovele andere leden spreken zich krachtig uit tegen een dergelijk voorstel, ongeacht de formulering ervan. Zij benadrukken dat de vrijheid van godsdienst in de grondwet moet worden erkend, maar vinden dat een vermelding van de religieuze waarden niet op zijn plaats is in de grondwet. Zij brengen naar voren dat het Handvest van de grondrechten al bepalingen bevat die de vrijheid van godsdienst garanderen. Anderen ten slotte stemmen in met het voorstel van het Praesidium om te overwegen in de preambule van de grondwet een verwijzing op te nemen naar de bijdrage van de godsdiensten. Zij vinden dat zo'n verwijzing daar meer op haar plaats is dan in artikel 2.

Artikel 3

6. De voorzitter gaf bij het openen van de vergadering aan dat er in de vele wijzigingen die voor dit artikel zijn ingediend veel toevoegingen of verwijzingen worden voorgesteld met betrekking tot diverse doelstellingen, maar dat slechts een gering aantal ervan de door het Praesidium gekozen fundamentele aanpak ter discussie stelt. Hij merkte op dat het waarschijnlijk niet mogelijk zal zijn alle voorgestelde toevoegingen op te nemen zonder dat de tekst onleesbaar wordt, maar dat het debat nuttig kan zijn om vast te stellen welke belangrijkste onderwerpen nog beter in deze tekst tot uiting zouden moeten komen.
7. De belangrijkste thema's die uit het debat naar voren kwamen zijn:
- een groot aantal Conventieleden stelde voor om in lid 2 van artikel 3 te spreken van de "sociale markteconomie" of naar het "Europees sociaal model"; er is echter op gewezen dat het huidige ontwerp, onder voorbehoud van een dergelijke toevoeging, een fundamenteel politiek evenwicht moet eerbiedigen;
 - een aantal sprekers heeft geopperd, zonder bovenstaand voorstel tegen te spreken, om een verwijzing op te nemen naar een "open markteconomie met vrije concurrentie" en naar de doelstelling van een "niet-inflatoire groei";
 - een groot aantal sprekers heeft verzocht om het doel van de bescherming en de verbetering van het milieu in het kader van het beginsel van de duurzame ontwikkeling beter uit de verf te laten komen;
 - veel sprekers vroegen om "territoriale samenhang" toe te voegen;
 - er onstond een levendig debat over de doelstelling van "de volledige werkgelegenheid", die veel leden liever zouden vervangen door "een hoog niveau van werkgelegenheid", terwijl een andere groep sprekers verklaarde tevreden te zijn met de huidige, door het Praesidium gekozen formulering, die zij gematigd noemden;

- sommige sprekers stelden voor om nauwkeurig aan te geven welke soort discriminatie de Unie moet bestrijden;
- voor sommige sprekers zouden bepaalde elementen van het "Europees sociaal model" uitdrukkelijk vermeld moeten worden, zoals de bestrijding van de sociale uitsluiting, de bevordering van de kwaliteit van het werk, en/of de toegang tot onderwijs en opleiding of tot kwalitatief hoogstaande diensten van algemeen nut;
- een aantal sprekers verzette zich tegen de vermelding van "de ontdekking van de ruimte", om te voorkomen dat andere, net zo belangrijke onderzoekssectoren achter worden gesteld;
- tot slot wilde een aantal sprekers een verwijzing opnemen naar de grensoverschrijdende samenwerking van de regio's;
- veel sprekers stelden voor om in lid 3 van artikel 3 niet alleen te spreken van culturele verscheidenheid, maar ook van taalkundige verscheidenheid en zelfs van het recht van minderheden;
- wat lid 4 aangaat vroegen verscheidene leden om een formulering die meer "openstaat" naar de wereld. Anderen stelden voor een verwijzing op te nemen naar de veiligheid en/of de integriteit van Europa. Er is herhaaldelijk voorgesteld om eenvoudigweg te verwijzen naar "inachtneming van het internationale recht" en/of de Verenigde Naties en hun Handvest te vermelden. Voorts hebben verscheidene sprekers een voorkeur uitgesproken voor een vermelding van de grondrechten in het algemeen en niet alleen van de rechten van kinderen;
- een aantal sprekers wenste dat in de Grondwet weer de bepalingen worden opgenomen die de Unie verplichten om in al haar beleid rekening te houden met eisen inzake milieu-bescherming, en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen;
- tot slot drong een aantal sprekers aan op het belang van het beginsel dat de Unie zich voorziet van de nodige middelen om haar doeleinden te bereiken en haar beleid uit te voeren.

Artikel 4

8. Het debat bevestigde dat er een brede consensus bestaat vóór deze bepaling die zegt dat de Unie rechtspersoonlijkheid heeft.

II. Debat over de amendementen op de artikelen 5 tot en met 7 van de ontwerp-grondwet

Artikel 5

9. Vice-voorzitter Dehaene opende het debat over dit artikel en wees erop dat het Praesidium heeft getracht om in één bepaling uitdrukking te geven aan de twee facetten van de ontstane consensus, namelijk de integratie van het Handvest in de Grondwet en een bepaling die de Unie de mogelijkheid biedt toe te treden tot het Europese Verdrag voor de rechten van de mens.
10. Het debat was een bevestiging van de ruime consensus vóór deze twee punten. Voorts gaven veel sprekers uiting aan hun voorkeur óf voor de opnemng van het Handvest in het eerste deel van de Grondwet, waardoor volgens hen de formulering van artikelen 2 en 3 gemakkelijker wordt, óf voor de mogelijkheid, volgens sommigen alleen haalbaar bij wijze van compromis, om van het Handvest een tweede deel van de Grondwet te maken, volgend op het eerste deel en voorafgaand aan het deel over het beleid van de Unie. Sommige leden gaven er de voorkeur aan de tekst van het Handvest als protocol op te nemen. Sommigen wezen ook op het belang van de redactionele amendementen van het Handvest, voorgesteld door werkgroep II, en op het belang van het aanvullen van de "Toelichtingen" bij het Handvest die door het Praesidium van de vorige Conventie zijn opgesteld.
11. Een aantal sprekers wenste lid 2 aan te scherpen door er voor de Unie een verplichting in op te nemen om een toetredingsverzoek tot het EVRM te richten om het risico dat toetreding wordt tegengehouden vanwege de unanimiteitsregel, zo klein mogelijk te maken. Sommige sprekers vroegen trouwens om in dit lid ook een verwijzing op te nemen naar de eventuele toetreding tot andere mensenrechtenverdragen.

Artikel 6 en 7

12. Vice-voorzitter Dehaene heeft de voorgestelde amendementen op dit artikel gepresenteerd en wees daarbij, net als in de context van artikel 7, op de kernvraag, namelijk of en in hoeverre deze bepalingen die van het Handvest overlappen. Hij lichtte toe dat het Praesidium het niettemin zinvol had geacht om in het eerste deel deze bepalingen over non-discriminatie en de rechten van de burgers op te nemen, omdat zij van zeer groot belang zijn. Voorts wees hij erop dat het Praesidium met ontwerp-artikel 6 juist beoogt de huidige stand van het recht te bevestigen.
13. Het debat ging vooral over de overlapping, en een aantal sprekers vond dat als het Handvest in het eerste deel wordt opgenomen of in een nieuw deel 2, het huidige artikel 6 kan worden geschrapt en artikel 7 aanzienlijk kan worden ingekort, omdat het dan de rechten van de burgers niet meer hoeft op te sommen. Anderen wilden deze opsomming laten staan. Weer anderen wezen erop dat in deze context in ieder geval, naast de artikelen van het Handvest, de noodzakelijke rechtsgrondslagen van de artikelen 12, 13 en 18-22 VEU vermeld moeten worden, en dat kan in het deel van de Grondwet dat aan het beleid gewijd is.
14. In de context van artikel 16 wilden sommige sprekers het verbod uitbreiden tot andere vormen van discriminatie.

III. Presentatie van de ontwerp-artikelen 24 e.v. over de instrumenten

15. De voorzitter benadrukte dat het Praesidium bij het opstellen van het ontwerp voor Titel V, het belangrijke doel van de vereenvoudiging, uiteengezet in de verklaring van Laken, in gedachten had gehouden. Het Praesidium heeft zijn ontwerp gebaseerd op de resultaten van de vergadering van de werkgroep en van het debat in de plenaire zitting hierover.

16. Artikel 24 weerspiegelt de ruime consensus ten gunste van een vermindering van het aantal instrumenten waarover de Unie kan beschikken bij de uitoefening van haar bevoegdheden. De nieuwe instrumenten zijn van toepassing op alle beleidsterreinen, echter wel met specifieke procedures, daar waar de Conventie dat noodzakelijk acht. Tegelijkertijd stelt het Praesidium een vereenvoudiging voor van de namen van deze instrumenten. In de artikelen wordt een duidelijker onderscheid aangebracht tussen wetgevings- en niet-wetgevingsbesluiten en wordt de procedure voor de aanneming van wetgevingsbesluiten de "wetgevingsprocedure" genoemd. Het is duidelijk dat er enige uitzonderingen op deze regel zullen zijn en het Praesidium zal bij de Conventie voorstellen indienen over het voorgestelde toepassingsgebied van deze procedure en mogelijke uitzonderingen.
17. Zoals de werkgroep heeft aanbevolen en ondanks het feit dat er tijdens het plenaire debat enige twijfel is geuit, stelde het Praesidium voor een nieuw soort besluit in te voeren, het "gedelegeerde besluit". Een belangrijk aspect van de vereenvoudiging is ervoor te zorgen dat de wetgever zich bezighoudt met de essentie, en de detail- en technische aspecten overlaat aan de Commissie, echter met behoud van het recht om de wetgeving weer naar zich toe te trekken als dat nodig mocht zijn. Bij het redigeren van de bepalingen is ook getracht meer duidelijkheid te scheppen en wordt specifiek gesteld dat de keus van het rechtsinstrument moet worden ingegeven door het evenredigheidsbeginsel. De reeks artikelen besluit met de noodzakelijke verwijzingen naar de bekendmaking en de inwerkingtreding.
18. De voorzitter verzocht de leden van de Conventie om hun opmerkingen en suggesties voor wijzigingen van deze groep artikelen in te dienen. Met de opmerkingen en suggesties die voor 8 maart binnenkomen wordt rekening gehouden bij de analyse van de wijzigingen die worden rondgedeeld vóór het debat over deze artikelen, dat tijdens de plenaire zitting van 17 en 18 maart zal worden gehouden.

IV. Debat over de amendementen op de artikelen 8 tot en met 16 van de grondwet.

19. Vice-voorzitter Amato opende het debat en zei dat de artikelen 8 en 9 over het algemeen goed waren ontvangen hoewel verscheidene wijzigingen vragen om een verdere uitdrukkelijke vermelding van het feit dat de bevoegdheden van de Unie rechtstreeks voortvloeien uit door de lidstaten overgedragen bevoegdheden. Een aantal ervan houdt in dat de verwijzing naar de voorrang van het EU-recht geschrapt wordt en ook dat de artikelen 8 en 9 samengevoegd worden.

20. De artikelen 10 tot en met 15 gaan over de afbakening van de bevoegdheden. In geen van de wijzigingsvoorstellen wordt de aanpak van het Praesidium ter discussie gesteld. In een aantal vraagt men zich af of in alle drie de categorieën een lijst moet staan of wordt voorgesteld in een of meer categorieën gebieden toe te voegen. In een groot aantal voorstellen worden met name vraagtekens geplaatst bij de voorgestelde opnemings van de vier vrijheden in het gebied van de exclusieve bevoegdheid. In een aantal worden vraagtekens gezet bij de noodzaak van een afzonderlijk lid voor onderzoek en ontwikkelingssamenwerking en wordt uiting gegeven aan de wens om deze over te hevelen naar de gebieden van gedeelde bevoegdheid of naar de lijst van gebieden voor ondersteunend optreden. Elders wordt gevraagd het afzonderlijke artikel over de coördinatie van het economische beleid en/of het daaropvolgende artikel over het GBVB te schrappen en weer elders wordt gevraagd deze artikelen anders te formuleren. De meeste leden van de Conventie lijken het eens te zijn met de opnemings van artikel 16, hoewel sommigen de voorgestelde procedure wensen te wijzigen.

Artikelen 8 en 9: beginselen en toepassing van de beginselen

21. Bij het openen van het debat wees een aantal leden van de Conventie erop dat de artikelen over de bevoegdheden moeten verduidelijken dat de bevoegdheden niet door de Grondwet, maar door de lidstaten aan de Unie worden verleend "in" de grondwet. Verscheidene leden opperden de mogelijkheid om het subsidiariteitsbeginsel nauwkeuriger te omschrijven, vooral wat betreft de "positievere" dimensie ervan of om dit beginsel ook toepasselijk te maken bij de uitoefening van de exclusieve bevoegdheden.
22. Er is een aantal suggesties gedaan over de structuur van de artikelen, in het bijzonder om herhalingen te vermijden wat betreft het beginsel van loyale samenwerking en de nationale identiteit. Verscheidene leden stelden voor om de beginselen van loyale samenwerking en voorrang, evenals de eerbiediging van de nationale identiteit in een ruimer kader dan dat van de bevoegdheden te plaatsen, bijvoorbeeld in Titel I van de grondwet. Wat betreft het beginsel van de voorrang benadrukte één lid van de Conventie dat het gevaar bestaat dat een door het Hof van Justitie ontwikkeld beginsel zonder nuances wordt geformaliseerd en vastgelegd.

Artikel 10: Categorieën van bevoegdheden

23. Over het algemeen werden de benadering en de definitie van de categorieën van bevoegdheden goed ontvangen. Sommigen vroegen zich af of de leden 3 en 4 wel nodig zijn (coördinatie van het economisch beleid en GBVB) omdat dit eigenlijk geen categorieën van bevoegdheden zijn.

Artikel 11: Exclusieve bevoegdheden

24. Een aantal leden van de Conventie stelde voor de categorie "exclusieve" bevoegdheden om te dopen in "eigen" of "verleende" bevoegdheden van de Unie, anderen gaven de voorkeur aan de benaming "exclusieve". Een aantal van de leden die de voorkeur geven aan "eigen bevoegdheden" opperde dat er in deze categorie andere gebieden kunnen worden toegevoegd, met name de interne markt, de economische en sociale samenhang en de financiering van de Unie. Enkele leden noemden ook nog het GBVB en de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid. Anderen maakten er daarentegen bezwaar tegen om bepaalde gebieden te beschouwen als een exclusieve bevoegdheid, met name de vier vrijheden van verkeer of bepaalde aspecten van het handelsbeleid die als gevoelig worden bestempeld.

Artikel 12: Gedeelde bevoegdheden

25. Sommige leden van de Conventie geven er de voorkeur aan dat er in de categorie gedeelde bevoegdheden, die een restcategorie is, geen opsomming wordt gegeven van de belangrijkste betrokken gebieden. Anderen stelden daarentegen voor er bepaalde gebieden aan toe te voegen, zoals de bestrijding van discriminatie, gelijkheid van mannen en vrouwen, immigratiebeleid, diensten van algemeen nut, het fiscale aspect van de interne markt, bescherming tegen rampen, dierenbescherming enz.. Een aantal leden van de Conventie ziet volksgezondheid als een ondersteunend optreden.

Artikel 13: Coördinatie van het economisch beleid

26. Veel leden stelden voor de coördinatie van het economisch, sociaal en werkgelegenheidsbeleid als één geheel te zien. Sommigen wezen erop dat het economisch beleid niet door de Unie als zodanig, maar door de lidstaten, of op zijn minst de Raad, wordt gecoördineerd. Anderen benadrukten dat op dit gebied geen stappen achteruit mogen worden gedaan en wezen er met name op dat in het huidige verdrag sprake is van "economisch beleid" en niet alleen van coördinatie.

Artikel 14: Gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid

27. Verschillende leden stelden voor in dit artikel het gemeenschappelijk defensiebeleid te vermelden.

Artikel 15: Gebieden van ondersteunend optreden

28. Verscheidene leden stelden voor om in de categorie van gebieden van ondersteunend optreden geen uitputtende lijst te geven van de betrokken gebieden en zo het systeem soepeler te maken. Enkele Conventieleden hebben voorgesteld om niet bij voorbaat elke harmonisatie, hoe gering ook, in de categorie "gebieden van ondersteunend optreden" uit te sluiten, terwijl anderen hebben voorgesteld duidelijk te maken dat enkele gedeelde bevoegdheden ook aanleiding kunnen geven tot ondersteunend optreden. Tot slot gaven enkele leden de voorkeur aan de benaming "aanvullende bevoegdheden" in plaats van "gebieden voor ondersteunend optreden".

Artikel 16: "Flexibiliteitsclausule"

29. Verscheidene leden kwamen met alternatieve voorstellen voor de procedure voor de aanneming van voorschriften op basis van deze clausule, in het bijzonder wat betreft de rol van het Europees Parlement en de stemming in de Raad (gekwalficeerde meerderheid). Een aantal van hen stelde voor de clausule anders te formuleren zodat hij in twee richtingen werkt, dat wil zeggen dat een bevoegdheid van de Unie er ook door kan worden verminderd. Weer anderen opperden om de toepassing van de op basis van deze procedure genomen besluiten in de tijd te beperken (*avondrood-clausule*). Tot slot stelde een aantal voor de benaming "flexibiliteitsclausule" te veranderen.

Artikel over "mainstreaming"

30. Verscheidene leden gaven de wens te kennen om in het eerste deel van de grondwet een duidelijke plaats in te ruimen voor bepaalde horizontale clausules over bevoegdheden die alle beleidsterreinen raken (*mainstreaming*), in het bijzonder wat betreft milieu en gelijkheid van mannen en vrouwen.

V. Volgende vergadering van de Conventie

31. De voorzitter kondigde aan dat de volgende vergadering van de Conventie zal plaatsvinden op maandag 17 maart 's middags en dinsdag 18 maart 's ochtends. De vergadering zal gewijd zijn aan een bespreking van Titel V, (artikel 24 e.v.) Hij vestigde ook de aandacht op de indicatieve nota van het Praesidium (CONV 586/03) waarin het voorgestelde toekomstige werkprogramma staat.
-

DE EUROPESE CONVENTIE

Plenaire zitting van donderdag 27 en vrijdag 28 februari 2003

SPREKERSLIJST

donderdag 27 februari

I. Debat over de ontwerp-artikelen 1 tot en met 7

- a) Behandeling van de aard van de Unie, toewijzing van bevoegdheden door de lid-staten en eerbiediging van de nationale identiteiten**
- b) Definitie van de waarden en doelstellingen van de Unie**
- c) Samenhang met, en integratie van, het Handvest**
- d) Bereik van de non-discriminatieclausule**
- e) Definitie van burgerschap en de daaraan verbonden rechten**

Jens-Peter BONDE, Europees Parlement

Josef ZIELENIEC - Tsjechische republiek (Parlement)

Ben FAYOT - Luxemburg (Parlement)

Gianfranco FINI - Italië (Regering)

Erwin TEUFEL - Duitsland (Parlement)

Vytenis ANDRIUKAITIS - Litouwen (Parlement) **(tolk)**

Antonio VITORINO - Commissie

Sandra KALNIETE - Letland (Regering)

Caspar EINEM - Oostenrijk (Parlement)

Alain LAMASSOURE - Europees Parlement

Hannes FARNLEITNER - Oostenrijk (Regering)

(Blauwe kaarten: *Spini, MacCormick, Dybkjaer, Wuermeling*)

Alberto COSTA - Portugal (Parlement)

Jürgen MEYER - Duitsland (Parlement)

Dominique de VILLEPIN - Frankrijk (Regering)

Linda McAVAN - Europees Parlement

Goran LENNMARKER - Zweden (Parlement)

Joschka FISCHER - Duitsland (Regering)

Lamberto DINI - Italië (Parlement)

Elio DI RUPO - België (Parlement)
Lenka ROVNA - Tsjechische republiek (Regering)
Olivier DUHAMEL - Europees Parlement
(Blauwe kaarten: Kiljunen, Roche, MacLennan, Borrell- Borrell)
Pervenche BERES, Europees Parlement
Oguz DEMIRALP - Turkije (Regering)
Hanja MAIJ-WEGGEN - Europees Parlement
Manuel Lobo ANTUNES - Portugal (Regering)
Marco FOLLINI - Italië (Parlement)
Pat CAREY - Ierland (Parlement)
Pierre LEQUILLIER - Frankrijk (Parlement)
Baroness SCOTLAND - Verenigd Koninkrijk (Regering)
Alexandru ATHANASIOU - Roemenië (Parlement)
Péter BALÁZS - Hongarije (Regering)
René van der LINDEN - Nederland (Parlement)
Louis MICHEL - België (Regering)
(Blauwe kaarten: Abitbol, Duff, Barnier, Van lancker, Heathcoat-amory)
Elmar BROK - Europees Parlement
Timothy KIRKHOPE - Europees Parlement
Matti VANHANEN - Finland (Parlement)
Ana PALACIO - Spanje (Regering)
Andrew Nicholas DUFF, Europees Parlement
Lena HJELM-WALLEN - Zweden (Regering)
Michel BARNIER - Commissie
Elena PACIOTTI - Europees Parlement
Cristiana MUSCARDINI - Europees Parlement
Peter SKAARUP - Denemarken (Parlement)
Neli KUTSKOVA - Bulgarije (Regering)
Sören LEKBERG - Zweden (Parlement)
Jozsef SZAJER - Hongarije (Parlement)
Dimitrij RUPEL - Slovenië (Regering)
Johannes VOGGENHUBER - Europees Parlement

Peter SERRACINO-INGLOTT - Malta (Regering)
Jan FIGEL - Slowaakse republiek (Parlement)
Dick ROCHE, Ierland (Regering)
Adrian SEVERIN - Roemenië (Parlement)
(Blauwe kaarten: Baroness Scotland, Tiilikainen, Van lancker, Nagy, Kiljunen)
Jens-Peter BONDE - Europees Parlement
Marietta GIANNAKOU - Griekenland (Parlement)
Jelko KACIN - Slovenië (Parlement)
Antonio TAJANI - Europees Parlement
Edmund WITTBRODT - Polen (Parlement)
Mihael BREJC - Slovenië (Parlement)
Hubert HAENEL - Frankrijk (Parlement)
Henrik HOLOLEI - Estland (Regering)
Eduarda AZEVEDO - Portugal (Parlement)
Alexander ARABADJIEV - Bulgarije (Parlement)
Sylvia-Yvonne KAUFMANN - Europees Parlement
Proinsias DE ROSSA - Ierland (Parlement)
Michael ATTALIDIS - Cyprus (Regering)
Danny PIETERS - België (Parlement)
Helle THORNING-SCHMIDT - Europees Parlement
Jacob SÖDERMAN - Bemiddelaar
Manfred DAMMEYER - Comité van de regio's

DE EUROPESE CONVENTIE

Plenaire zitting van donderdag 27 en vrijdag 28 februari 2003

SPREKERSLIJST

vrijdag 28 februari 2003

III. Debat over de ontwerp-artikelen 8 tot en met 16

- a) **het concept van het in categorieën indelen van de bevoegdheden, en de drie lijsten (twee exhaustief, één illustratief)**
- b) **de inhoud van de lijsten en de bijzondere gevallen economisch beleid, GBVB, onderzoek en ontwikkeling en ontwikkelingshulp**
- c) **de beginselen voor de toepassing van de bevoegdheden, waaronder subsidiariteit en evenredigheid**

David HEATHCOAT-AMORY - Verenigd Koninkrijk (Parlement)

Sören LEKBERG - Zweden (Parlement)

Alain LAMASSOURE - Europees Parlement

Teija TIILIKAINEN - Finland (Regering)

Joschka FISCHER - Duitsland (Regering)

Michel BARNIER - Commissie

Klaus HÄNSCH - Europees Parlement

Lena HJELM-WALLEN - Zweden (Regering)

Josep BORRELL - Spanje (Parlement)

Hanja MAIJ-WEGGEN - Europees Parlement

Andrew DUFF - Europees Parlement

Paraskevas AVGERINOS - Griekenland (Parlement)

Manuel Lobo ANTUNES - Portugal (Regering)

Kimmo KILJUNEN - Finland (Parlement)

Alfonso DASTIS - Spanje (Regering)

(Blauwe kaarten: Speroni, Van Eekelen, Lopez-garrido, MacCormick)

Jürgen MEYER - Duitsland (Parlement)

Carlos CARNERO - Europees Parlement

Luis MARINHO - Europees Parlement

Pascale ANDREANI - Frankrijk (Regering)

William ABITBOL - Europees Parlement

Valdo SPINI - Italië (Parlement)

Ben FAYOT - Luxemburg (Parlement)

Algirdas GRICIUS - Letland (Parlement) **tolk**

Dick ROCHE - Ierland (Regering)

Nicolas SCHMIT - Luxemburg (Regering)

Joachim WUERMELING - Europees Parlement

Neil Nicholas MACCORMICK, Europees Parlement-
(Blauwe kaarten: Baroness of scotland, Paciotti, Duff, Van lancker, Severin)

Maria BERGER - Europees Parlement

Pierre LEQUILLIER - Frankrijk (Parlement)

Baroness of SCOTLAND - Verenigd Koninkrijk (Regering)

Alberto COSTA - Portugal (Parlement)

Genowefa GRABOWSKA - Polen (Parlement)

Erwin TEUFEL - Duitsland (Parlement)

Anne VAN LANCKER - Europees Parlement

Goran LENNMARKER - Zweden (Parlement)

(Blauwe kaarten: Fayot, Wuermeling, Queiró, Barnier, Severin, MacCormick, Beres, Farnleitner)

Peter SERRACINO-INGLOTT - Malta (Regering)

Marta FOGLER - Polen (Parlement)

Reinhard BÖSCH - Oostenrijk (Parlement)

Henrik HOLOLEI - Estland (Regering)

Esko SEPPÄNEN - Europees Parlement

(Blauwe kaarten: Lord Tomlinson, Lennmarker, Kauppi, Méndez de vigo, Baroness of Scotland, Abitbol, Duff, Barnier)

Emilio GABAGLIO, Sociale partners

Elmar BROK - Europees Parlement

Baroness of SCOTLAND - Verenigd Koninkrijk (Regering)

Anne VAN LANCKER; Europees Parlement

Michel BARNIER - Commissie

Andrew DUFF - Europees Parlement

Neil Nicholas MACCORMICK, (Europees Parlement)

Teija TIILIKAINEN - Finland (Regering)

Baroness of SCOTLAND - Verenigd Koninkrijk (Regering)

Elmar BROK - Europees Parlement

Goran LENNMARKER - Zweden (Parlement)

Emilio GABAGLIO - Sociale partners
